

EESTI MAAÜLIKOOI RAAMATUKOGU 2017. AASTA ARUANNE

Eesti Maaülikooli raamatukogu on Eesti Maaülikooli tugistruktuuri üksus, mille põhiülesandeks on ülikooli õppe-, teadus- ja arendustegevuse informatsiooniga varustamine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine, avaliku raamatukogu- ja infoteenuse osutamine, e-raamatukogu arendamine ning innovaatilise töö- ja kultuurikeskkonna loomine.

Haridus- ja Teadusministri 26. oktoobri 2016. a käskkirja nr 1.1-2/16/282 alusel on EMÜ raamatukogu aastateks 2017 – 2021 nimetatud teadusraamatukoguks.

2017. a oli eelkõige arendustegevustele suunatud aasta. Suur töö tehti ära digitaalarhiivi EMU DSpace'i ja veebilehe arendamisel ning e-raamatute andmebaaside ja laenukeskkondade testimisel ning hankimisel. Panustades akadeemilise pärandi talletamisse ja kättesaadavaks tegemisse hakati lisaks lõputöödele digikogusse lisama ka teadusartikleid ning -teavikuid. Alustasime ka eeltööd ajakirjade "Agronomy Research" ja „Agraarteaduse“ artiklite DSpace'i laadimise ning neile DOI-de omistamise teemadel. DataCite Eesti konsortsiumi liikmena on Eesti Maaülikoolil litsents teadusandmetele DOI (Digital Object Identifier) omistamiseks. Raamatukogu pakub nüüd võimalust teadusandmetele ja publikatsioonidele, mis on lisatud pikaajaliseks säilitamiseks digitaalarhiivis EMU DSpace, saada Eesti Maaülikooli DOI (prefiksiga EMU). Samuti algas ettevalmistus EMÜ Loodusteaduslike kogude säilikute andmete sisestamiseks DSpace'i. Nii me saame panustada oma ülikooli akadeemilise pärandi talletamisse ja kättesaadavaks tegemisse. Sellest tulenevalt tekkis vajadus muuta andmebaasi struktuuri. Digitaalarhiiv sai uue arhitektuuri, otsisüsteemi ning kasutajaliidese, keskkond muudeti kasutajasõbralikumaks ning visuaalselt omanäolisemaks ja atraktiivsemaks.

Suureks tööks oli koostöös EBSCO Information Services Inc-ga maaülikooli kasutajatele loodud andmebaaside ühisotsingumootori EBSCO Discovery Service (EDS) disainimine ja töösse rakendamine.

Vaatamata kodulehe pidevale täiustamisele leidsime, et veebileht tuleks ümber kujundada ja viia vastavusse Maaülikooli kodulehega, millega ka alustasime.

Märgilise tähendusega oli raamatufondi inventeerimise programmi loomine ja raamatufondi suure inventuuri läbiviimine.

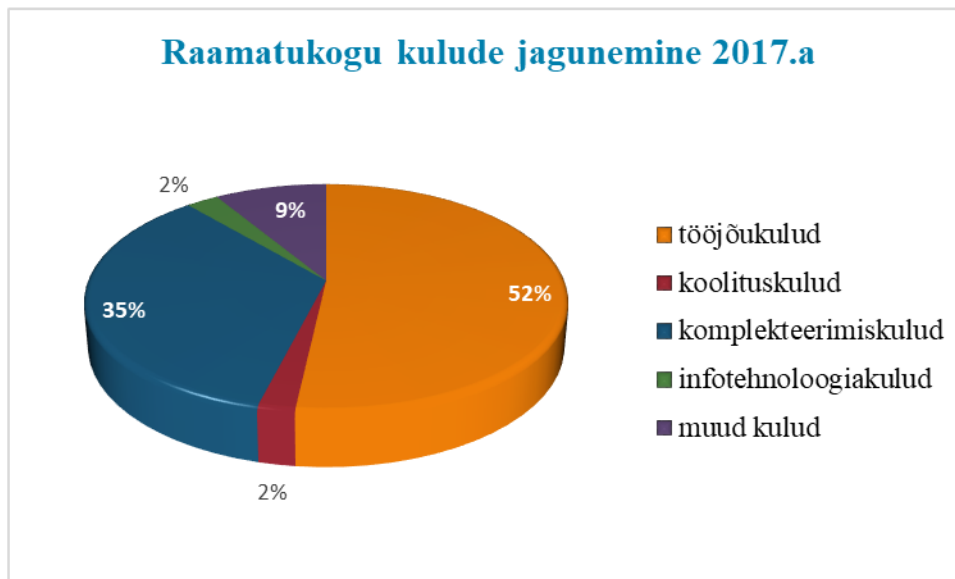
Mitme aasta pikkuse ressursi nõudva töö tulemusena valmis raamatukogude ühiskataloogi ESTER kasutajate registreerimise ja autentimise süsteem (KRAS).

1. EELARVE JA RAHASTAMINE.

Raamatukogu eelarves on väga suur osa lisaks Eesti Maaülikooli poolt eraldatud vahenditele Haridus- ja Teadusministeeriumi teavikute ostmiseks ja tegevuskuludeks määratud rahal. Haridus- ja Teadusministeeriumi rahaeraldised aitavad raamatukogul tagada teadusinformatsiooni hankimisel järjepidevuse.

2017. a raamatukogu eelarveks kujunes 426,0 tuh eurot, sellest:
- ülikooli üldfondist 233,5 tuh eurot

- Haridus- ja Teadusministeeriumilt teadusteavikute ostuks 112,1 tuh eurot
- Haridus- ja Teadusministeeriumilt tegevuskuludeks 76,5 tuh eurot
- tulud tasulistest teenustest 3,9 tuh eurot

Tulud ja kulud 2014.–2017. a (tuhat eurot)

	2014	2015	2016	2017
Tulud kokku (tuh eurot)	398,8	414,1	416,9	426,0
ülikooli eraldised	214,3	229,6	212,5	233,5
HTM teavikutele	104,3	103,2	120	112,1
HTM tegevuskulu	76,5	76,5	76,5	76,5
tulud tasulistest teenustest	3,7	4,8	7,9	3,9
Kulud kokku (tuh eurot)	398,8	377,4	411,5	402,4
- tööjõukulud	218,5	208,3	190,9	208,4
- koostöökulud	4,7	12,1	8,3	8,9
- komplekteerimiskulud	153,9	131,4	188,6	139,7
- infotehnoloogiakulud	4,1	7	3,5	10,2
- muud kulud	17,6	18,6	31,2	35,2

2017. aastal suurenes raamatukogu eelarve 9,1 tuh euro võrra, aasta lõpuks jäi jääk 23,6 tuh eur. Kahele andmebaasile – CAB Abstracts ja CAB Direct – korraldasime riigihanke. Kahjuks selgus, et esialgu võitjaks kuulutatud pakkujat avastas, et ta ei suuda siiski täit teenust pakkuda. Seetõttu ei jõudnud teise pakkujaga aasta lõpul lepingut sõlmida ning arvete maksmine lükkus 2018. aasta jaanuari.

2016. aastaga võrreldes tööjõukulud suurenesid 17,5 tuh euro võrra, ehk 9,2%. Komplekteerimissumma oli 48,9 tuh euro võrra väiksem, moodustades raamatukogu kuludest 34,7% (2016. aastal – 46%, 2015. a – 35%, 2014. a – 38,6%; 2013. a – 36,1%).

Maaülikool osaleb DataCite konsortsiumis, millega kaasnevad rahvusvaheline tasu 2275 € ja Eesti konsortsiumitasu 4020 €. 2016. aastal tasuti need maksed teadusprorektori reservist. Sellel aastal planeeriti need raamatukogu eelarvesse.

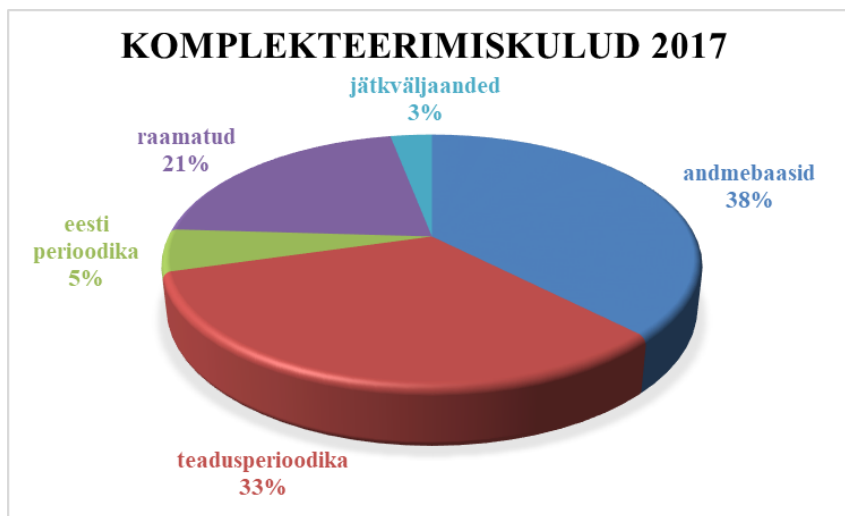
2. KOGUDE ARENDAMINE JA KIRJELDAMINE

Raamatukogu komplekteerimise suunaks on loodusressursside säästliku kasutamise ning maaelu ja –majandusega seotud valdkonnad. Fookusvaldkondadeks on põllumajandus, keskkond, metsandus, toit ja tervis, tehnika ja tehnoloogia ning maamajandus.

Haridus- ja Teadusministeeriumilt saime teadusteavikute ostuks 112,1 tuh eurot, ülikooli eelarve rahadest planeerisime komplekteerimisele 63 tuh eurot - kokku 175,1 eurot. Andmebaaside CAB Abstracts ja CAB Direct hanke takerdumise tõttu kulutasime komplekteerimisele vaid 139,7 eurot.

2017. aasta komplekteerimisrahast kulus 85,2% (119,0 tuh €) teadusteavikutele.

- Kõige suurem osakaal oli e-teavikutel (andmebaasid, e-raamatud ja -ajakirjad): 103,5 tuh eurot (2016. a – 142 tuh €; 2015. a – 83,4 tuh €; 2014. a – 86,1 tuh €). Andmebaaside kogumaksumus oli 53,6 tuh eurot.
- Raamatuid osteti 29,4 tuh euro eest (2016. a – 12,9 tuh € ; 2015. a – 21,3 tuh €; 2014. a – 52,3 tuh €; 2013. a – 22 tuh €).
- Jätkväljaandeid telliti 4,3 tuh euro eest (2016. a – 11,1 tuh €; 2015. a – 5,9 tuh €; 2014. a – 5,5 tuh €)
- Perioodikat telliti järgmiseks aastaks 53,5 tuh euro eest (2016. a – 22,6 tuh €; 2015. a - 20,7 tuh €; 2014. a – 15,4 tuh €, 2013. a – 14,6 tuh €). Teadusperioodika moodustas kogu perioodikast 86%.

Eesti Maaülikooli teadus- ja arendustöök on väga oluline elektroonilise teadusinformatsiooni olemasolu. Oleme suutnud säilitada järjepideva e-teavikute hankimise. EMÜ raamatukogu suudab kindlustada oma ülikooli e-infoga suures osas tänu ühishangetele.

Andmebaaside ostuks kulus 52,6 tuh eurot ehk 38% teavikute kogusummast. Enamus andmebaasidest soetati ühisostudena koos teiste Eesti ülikoolidega. Lisaks e-teavikute ühishangetele ostis raamatukogu juurdepääsu andmebaasidele JISTOR (Biological Science), ProQuest ja BioOne ning digitaalsete ressursside kasutamist ja haldamist hõlbustava e-ajakirjade otsinguportaali *EBSCOhost Full Text Finder*, *EBSCO Discovery Service* ning veebipõhise viidete kogumise, haldamise ja jagamise tarkvara *RefWorks with RefShare* kasutusõigused. 2017. a lõpuks oli raamatukogu vahendusel loodud juurdepääs 34 sidusandmebaasile, mis sisaldasid ca 16 000 teadusajakirja täisteksti või referaati, hulgaliselt teatmeteoseid ning maailma juhtivate teaduskirjastuste monograafiate elektroonilisi versioone. Kasutajatele pakutakse kahte e-raamatute andmebaasi (ligikaudu 30 000 e-raamatut). Lisaks ühishanke korras hangitavale andmebaasile *Ebrary* on tagatud juurdepääs ka kirjastuse Elsevier ca 12 000 e-raamatule (*ELSEVIER Book Series Titles Fee* - ilmunud aastatel 2007-2016). Kollektioon sisaldab teavikuid 25 valdkonnast, sh põllumajandus, veterinaarmeditsiin, toiduteadus, keskkonnateadused jne. Raamatud on kättesaadavad maaülikooli võrgus andmebaasi ScienceDirect platvormil.

Aina rohkem oleme hakanud andmebaaside kõrval hankima ka paberväljaannete asemel e-raamatuid ning -ajakirju. Neile kulus ligikaudu pool e-ressurssidele kulunud summast, e 49%.

Raamatukogu poolt hangitud andmebaasides tehti 381 705 otsingut ja laaditi alla 116 427 sisuüksust (2016. aastal vastavalt 354 318 ja 115 478; 2015. aastal 262 497 ja 101 214; 2014. a 164 372 ja 78 415).

Kahjuks ei vasta üle kolmandiku andmebaaside sisust Maaülikooli profiilile, sest tarnijad rakendavad paketi põhise müügipoliitikat. Siiski oleme pidanud mitmete andmebaaside koostajatega läbirääkimisi ning oleme saanud koostada mõningatel juhtudel meile enam huvi pakkuvaid pakette.

Võttes suuna e-teavikute osakaalu suurendamisele, pakkus raamatukogu oma kasutajatele katsetamiseks ja arvamuse avaldamiseks mitmeid andmebaase ja e-teavikuid. Võimalikult suuremale hulgale informatsioonile juurdepääsu tagamiseks olid Eesti Maaülikooli sisevõrgus kättesaadavad e-raamatud kirjastustelt *Elsevier*, *Springer*, *Taylor&Francis* ja *CRCnetBASE*; e-ajakirjad *EUobserver*, *Biological & Agricultural Index Plus*, *Environment Complete*; *Fish, Fisheries ja Aquatic Biodiversity Worldwide* ning kirjastuselt *De Gruyter*. Lühiajaliselt olid avatud *IEEE Xplore Digital Library*, andmebaasid *Passport*, *SAGE Research Methods*, *ProQuest Ebook Central* ja *JSTOR Sustainability Collection*. Katseperioodil oli võimalus lugeda ka valimikku raamatuid *EBSCO* platvormil ja kasutada *QuestionPro* tarkvara veebiküsitlusteks.

Paraku on enamuse kirjastuste e-raamatute pakkumised endiselt valdavalt temaatilised ja paindlike ostuvõimaluste puudumise tõttu on raamatukogu mitmel korral pidanud otsustama hoopis paberandja kasuks.

Lisaks ostudele ja katsetustele oleme püüdnud teadlastele vastu tulla ja otsida ning välja pakkuda ka mitmeid vaba juurdepääsuga ajakirju ja andmekogumeid. Näiteks *CAB-i*

platvormil vaba ligipääsuga (*Open Access*) *Invasive Species Compendium (ISC)*, mis sisaldab endas laiaulatuslikku materjali invasiivsetest liikidest.

2016. aastal alustas ilmumist *Royal Society of Chemistry* uus nanoteaduste ajakiri *Nanoscale Horizons*. Vaba juurdepääs on kõigile artiklitele, mis on avaldatud aastatel 2016 ja 2017. Veel võib näitena tuua uued vaba ligipääsuga ajakirjad *Materials Chemistry Frontiers* ja *Molecular Systems Design & Engineering*.

Eesti Maaülikooli raamatukogu koostöös *EBSCO Information Services Inc.* on loonud katsetuste käigus maaülikooli kasutajatele andmebaaside ühisotsingumootori *EBSCO Discovery Service (EDS)*. Tegemist on EBSCO platvormil asuva teenusega, mis koondab kõiki Eesti Maaülikoolile avanevaid andmebaase. Üks otsing tagab kiire ja lihtsa juurdepääsu olemasolevatele täistekstidele, kuvades tulemusi ligi tuhandest liidestatud andmebaasist. Nende hulgas on nii maaülikoolile ostetud kui ka avatud ligipääsuga andmebaasid, samuti e-kataloog ESTER.

Eestis ilmunud e-teavikutest on raamatukogu kasutuses Äripäeva Käsiraamatute täistekstandmebaas ja TEA kirjastuse entsüklopeediad, ajalehed Postimees+, Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht, Maaleht jt väljaannete digiversioonid. Pikendasime ka sel aastal Eesti Standardikeskuse standardite elektroonse täiskogu kasutamise lepingut.

Perioodikast telliti järgmiseks, 2018. aastaks ajalehti 10 nimetust (13 eksemplari) ja ajakirju 87 nimetust (100 eksemplari).

2018. aastaks telliti 64 välismaist teadusajakirja ja jätkväljaannet:

20 nim. paberandjal (2017. a – 20; 2016. a – 36; 2015. a – 31)

28 nim. online-versioonis (2017. a – 27; 2016. a – 33; 2015. a – 33)

16 nim. nii paberandjal kui online (2017. a – 16; 2016. a – 21; 2015. a – 17)

Eelmisel aastal vähendasime ostetavate ajakirjade hulka 90lt 63le, sest kolmandik nimekirjast on täistekstidena kättesaadavad andmebaasides. Sellel aastal lisasime vaid ühe.

Enne tellimuste otsustamist uuriti põhjalikult ajakirjade kasutust, eriti paberväljaannete vajalikkust.

Ajakirjade hankimiseks korraldasime riigihanked. Eestikeelse perioodika hanke võitis KE Ajakirjanduse OÜ ja võõrkeelse perioodika hanke EBSCO. Sellest aastast me venekeelseid ajakirju enam ei tellinud, sest mitte keegi maaülikoolist ei tundnud nende vastu huvi.

Sellel aastal osteti raamatuid 29,4 tuh euro eest (2016. a – 12,9 tuh €; 2015. a - 21,3 tuh €; 2014. a – 52,3 tuh €), nendest teadusteavikuid 20,6 tuh euro eest e 70,1% (2016. a – 4,5 tuh € ; 2015. a – 13,3 tuh €; 2014. a – 36,3 tuh €). Kõige rohkem hangiti instituudi soovil veterinaaria- ja loomakasvatuse alast kirjandust, järgnesid loodusteaduse valdkonna, siis toidu- ja lihatehnoloogia alased trükised. Raamatuid osteti 537 eks ja annetati 270 eks. Põhimõtteliseks küsimuseks kogude kujundamisel ja kulutuste planeerimisel on e-teaviku ja trükiteaviku osakaalu määramine. Seni on trükiteavik veel säilitanud ostetava

informatsiooni koguhulgas oma olulisuse: paberraamatuid osteti 23,1 tuh euro eest ja e-raamatuid 6,3 tuh euro eest.

Raamatuostud jagunesid valdkonniti :

Raamatute ost 2017	tuh eur	%
Põllumajandusteadused	14,9	50,7
Tehnikateadused	5,3	18
Loodusteadus	2,7	9,2
Muu	2,2	7,5
Sotsiaalteadused	1,4	4,8
Teatmeteosed	0,1	0,3

2017. aastal hangitud teavikud:

Kasutuskogu 2017								
	Teavik	Ühik	Teavikute arv aasta algul	Juurdetulek	ost	annetus	KUSTUT	KOKKU
a	Raamatud	kõide	189 815	1324	586	738	2 038	189 101
b	Jadaväljaanded kokku	arvestusüksus	34 994	300	161	139	73	35 221
b1	ajakirjad	aastakomplekt	11 752	145	120	25	10	11 887
b2	ajalehed	aastakomplekt	258	13	12	1	5	266
b3	jätkväljaanded	eksemplar	23 004	142	29	113	58	23 088
c	Käsikirjad	eksemplar	3 806	1231		1231	2	5 035
d	Kaarditeavikuid		337					337
a-d	Kokku paberandjal	arvestusüksus	228 952	2855	747	2108	2113	229 694
	Auviseid KOKKU	eksemplar	274	7		7	1	280
	audioteavikud	eksemplar	19	5		5		24
	visuaalteavikud	eksemplar	0	2		2		2
	kombineeritud	eksemplar	255	0			1	254
	Kõik KOKKU	arvestusüksus	229 226	2862	747	2115	2114	229 974

Elektronkataloogis ESTER kajastub aruandeaasta lõpuks 62,7% kasutuskogu teavikutest ehk 144 230 eksemplarikirjet (2016. a – 61,4%; 2015. a – 48,8%; 2014. a – 48,3%). Jooksvalt bibliografeeriti kõik uued ostetud ja annetatud teavikud. Jätkus ka vanemate võõrkeelsete raamatute ja teadustööde rekataloogimine. Kasutuskogust on e-kataloogi

sisestatud kõik eestikeelsed trükised. ESTERisse lisandus aasta jooksul 5748 kirjet (2016. a – 2644; 2015. a – 3276; 2014. a – 15 191), neist 2704 uute teavikute ja 3044 retrokirjet (2016. a – 1693 uut ja 952 retrokirjet; 2015. a 1386 uut ja 1890 retrokirjet; 2014. a – 5273 uut ja 9918 retrokirjet). Kõik teavikud kirjeldatakse *de visu*. Uute raamatute puhul teeb raamatukirje otsast lõpuni valmis üks töötaja, k.a liigitab ja märksõnastab. Rekataloogimise protsessi on kaasatud märksõnastama kataloogijatele lisaks ka bibliograafid.

FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) depooramatukoguna saame FAO trükiseid, mis samuti sisestatakse elektronkataloogi. FAO trükiseid on arvele võetud 2381.

Kogud täienesid ka annetuste teel saadud väljaannetega. Annetusi saadi nii eraisikutelt, kui Hoiuraamatukogust - 738 trükist. Lisaks nendele olid märkimisväärseimad saadetised Eesti Põllumajandusmuuseumist (sai tagasi 1980ndatel sinna viidud teadustööd ca 3000 eks) ning Tartu Ülikooli raamatukogust (vanad saksakeelsed põllumajandusalased raamatud).

Trükiste vahetus vähenes aasta-aastalt, kuni eelmisel aastal jäi hoopis soiku.

Kuigi Eesti Maaülikooli raamatukogu ei ole arhiivraamatukogu, säilitatakse meil valikuliselt trükiseid kogus, mida on tinglikult nimetatud arhiivkoguks (P-fond). Sellesse kogusse pannakse

- üks eksemplar raamatukokku saabunud Eestis ilmunud trükistest, mis on Eesti Maaülikooli tegevusvaldkondadega seotud (loodusressursside säästlik kasutamine ning maaelu ja -majanduse valdkonnad)
- üks eksemplar igast Eesti Maaülikooli trükisest

Arhiivkogu on täiendatud siiani esmajoones sundeksemplarina saadud trükistega, kuid alates 1. jaanuarist 2017, mil jõustus uus Säilituseksemplari seadus, me enam Eesti trükiteodangu osalist, põllumajandusalast trükist ei saa. Sellest aastast tuleb kõik arhiivkogu trükised ise osta/hankida. Praegu on P-fondis 6121 trükist.

Teadustööde kogusse lisandus 2017. aasta jooksul 1231 teadustööd paber kandjal, nendest 16 doktoritööd ja 1215 Eesti Põllumajandusmuuseumist tagastatud teadustööd. Aasta lõpuks oli teadustööde kogus e T-fondis 5116 tööd – Eesti Maaülikoolis või Eesti Maaülikooli töötaja poolt mujal kaitstud magistri- või doktoriväitekirja. Enamus teadustöid laekub nüüd elektroonilisel kujul ja neid säilitatakse digiarhiivis DSpace. Aasta jooksul lisati digiarhiivi 552 tööd, aasta lõpuks oli EMU DSpace'is kokku 3413 tööd.

Raamatukogu kirjeldab ka ülikooli struktuuriüksuste poolt hangitud trükised e-kataloogis ESTER. Selle tööga tegeleb raamatukogus üks töötaja, kes on ühtlasi ka referendi ülesannetes (lisaks tegeleb ta ka digiarhiivi EMU DSpace'i teadustööde märksõnade korrastamisega). 2017. aastal tehti struktuuriüksuste teavikutele e-kataloogis 86 bibliograafiakirjet ja 100 eksemplarikirjet. Sellel aastal jätkus ka seni digitaalarhiivi sisestatud tööde märksõnastamine: senised märksõnad vajasisid korrigeerimist ja vastavusse viimist Eesti ühtse märksõnastiku EMSiga.

2017. aastal toimus raamatufondi suur inventuur. Alustati juba maikuus, mil inventeeriti need kogud, mille trükiseid laenutati väga vähe. Põhiinventuur toimus 31. juulist 9. augustini. Inventuuri jaoks loodi programm, mille abil skänneriga sisestatud trükise vöötkood sisestati Excelisse. Saadud tabelleid võrreldi hiljem Sierra andmetega. Inventuuri tulemuse kanti maha 793 teavikut.

VÄIKEVARA			PÕHIVARA			
Raamatud	eks	HIND	Raamatud	eks	Hind	
	kadunud	399		kadunud	61	
	eks vähend	117		eks vähend	33	
	lagunenud	79		lagunenud	28	
	aegunud	18				
	eemaldatud	5				
	KOKKU:	618	2212,21	KOKKU	115	1028,2
Jätkväljaanded			Jätkväljaanded			
	kadunud	25		kadunud	3	
	eks vähend	10		eks vähend	13	
	lagunenud	6				
	KOKKU:	41	122,9	KOKKU	16	130,66
Dissertatsioonid			CD			
	KOKKU:	2	12,79	KOKKU	1	41,03
	KÕIK			KÕIK		
	KOKKU:	661	2347,90	KOKKU:	132	1158,86

Inventuuri käigus korrastati ja puhastati kõik kogud. Avakogus jätkati trükiste märkimist, millel on meile kättesaadav e-versioon. Need raamatud saavad kaanele vastava klepsu ja vahele järjehoidja kohaviida ja andmebaasi nimetusega. Kui trükis välja laenutatakse, jääb järjehoidja riulisse, et teised lugejad teaksid e-raamatut otsida.

Lisaks inventuuri käigus maha kantud teavikutele kanti aasta jooksul veel maha 1320 kasutust mitte leidvat trükist. Sorteeriti struktuuriüksuste ja eraisikute poolt annetatud trükiseid. 28. septembril loodi Friedrich Georg Magnus Bergi isikukogu. Rekataloogimise järjekord on jõudnud 19. sajandi võõrkeelsete raamatuteni, mis paigutatakse U-fondi (haruldaste trükiste kogu). U-fondi on arvele võetud 1709 trükist.

Eesti Maaülikooli raamatukogu säilitab 6 nimetust Eesti ajalehti:

1. Maaleht
2. Postimees
3. Äripäev
4. Eesti Põllumajanduse Akadeemia
5. Eesti Põllumajandusülikool
6. Eesti Maaülikool

2017. a kustutati 10 ajakirjade ja 5 ajalehede aastakäiku, jättes alles vaid jooksva ning eelmise aasta ajalehed.

Kohapealsete vahenditega parandati 43 raamatut, 115 brošüüri lasti ümber kõita spiraalköitesse.

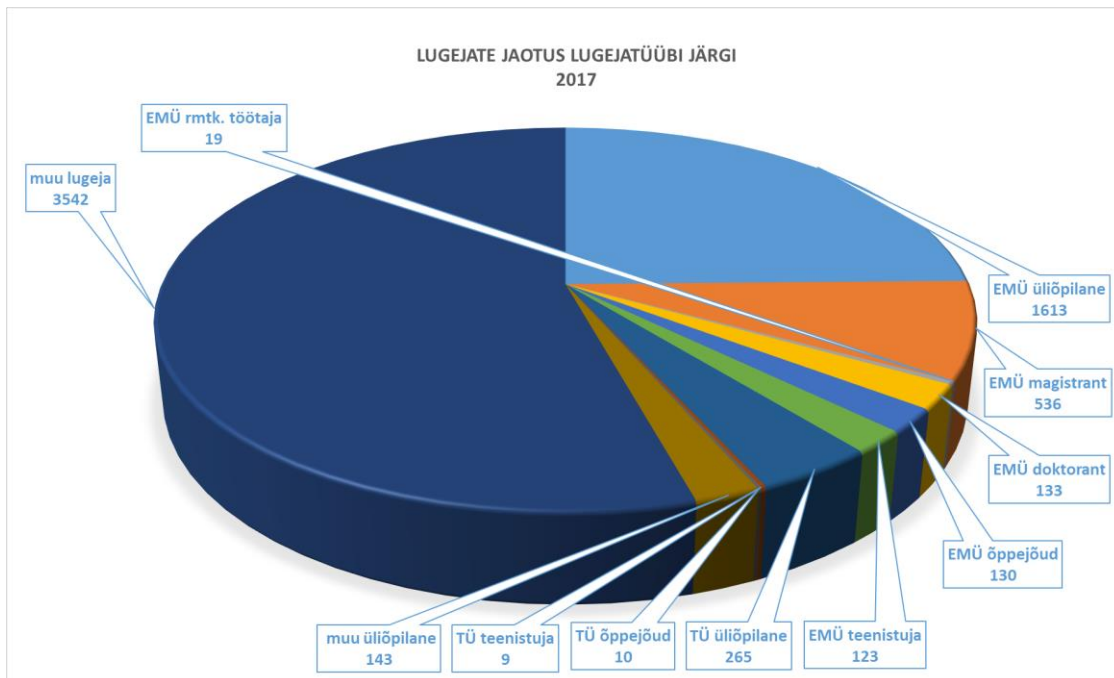
EMÜR haldab ISE teemabaasi *Maamajandus ja keskkond*, milles on 2016. a seisuga 34 267 kirjet. Raamatukogu bibliograafiaosakond sisestas aasta algul veel jätkväljaannetest ning konverentsikogumikest 47 kirjet, teisest poolaastast kirjeid enam ei lisatud. Jätkus artiklite andmebaasi ISE korrastamine ja uute märksõnade lisamine. Andmebaasi on konverteeritud Eesti raamatukogudes loodud erinevaid andmebaase. Sellest tulenevalt on tekkinud dublettkirjeid, ka meie raamatukogu valdkonnas. Nii jätkati dublettide kustutamist, samuti korrastati meie raamatukogu teemavaldkondade piires autori- ja märksõnaregistreid, parandati ka oma valdkonna lehtede, ajakirjade ja kogumike ESTERi linke.

Raamatukogus vastati 2017. a kokku 312 infopäringule (sh 154 elektrooniliselt).

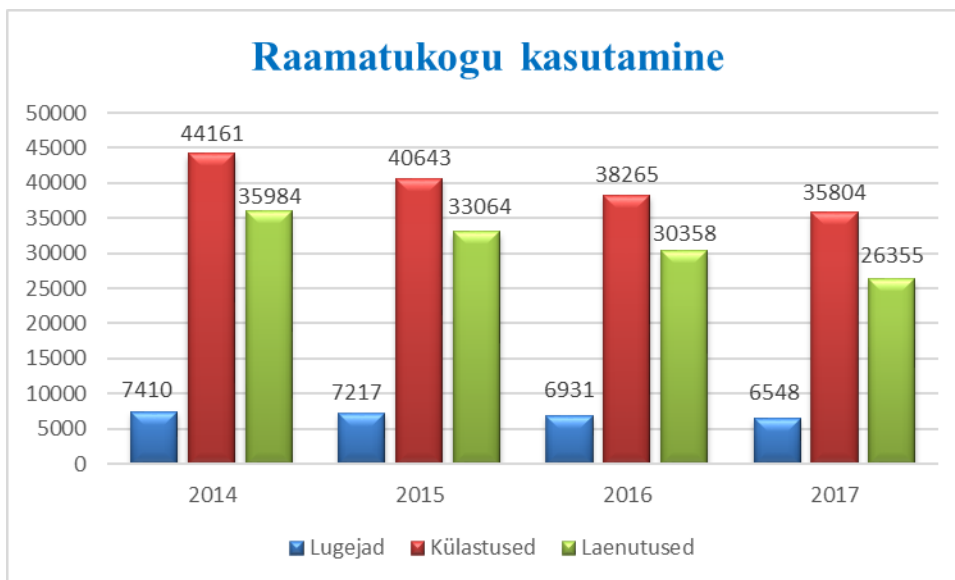
Bibliograafiaosakonna vastutusallasse kuulub ka raamatukogu kodulehe haldamine ja korrastamine, uudiste rubriigi täiendamine ning näituste korraldamine.

3. RAAMATUKOGU- JA INFOTEENUSED

Aruandeaasta lõpuks oli raamatukogul 6548 registreeritud kasutajat (2016. a – 6931; 2015. a – 7217; 2014. a – 7410), neist väljastpoolt Eesti Maaülikooli 3969 ehk 60,6 %. Uusi lugejaid registreeriti 773. On huvitav märkida, et maaülikoolis õppijatest on 77,2% raamatukogu lugejad (doktorantidest 61%), akadeemilisest personalist vaid 31,6%.

Lugejate arvu väheneb aasta-aastalt, sest ka üliõpilaste arv väheneb. Selgi aastal toimus lugejate andmebaasi korrastamine, arvele jäid vaid aktiivsed lugejad.

Vaatamata sellele, et asume linna ääres, paikneme ülikoolilinnaku keskel. Tänu paindlikkusele ja lugejate soovide arvestamisele on meid omaks võtnud nii ülikooli liikmed, kui lugejad väljastpoolt. Paljud lõpetajad on jäänud meie lugejateks. Raamatukogu on püüdnud igati oma teenuseid ja võimalusi reklaamida (interaktiivne infokraan, infovoldikud, näituste jm. ürituste korraldamine ja reklaamimine). Raamatukogu kodulehel on alati värsked info andmebaaside katsetuste kohta, jooksvalt värskendame uudiskirjanduse osa, RVL-tellimiste ja päringute vormid on mugavad. Uudistes leiavad käsitlemist huvipakkuvad sündmused raamatukogus (näit. näitused, muudatused lahtiolekuajades jne.). Ka ülikooli nädalainfos on raamatukogul oma koht ning ülikooli uudiste listi ja Facebooki saab pidevalt infot postitada.

Raamatukogu teenuseid kohapeal (avariiuulitel oleva perioodika kohalkasutus, arvutite kasutamine, paljundus- ja printimisteenused) on võimalik kasutada kõigil külastajatel, selleks ei pea olema raamatukogu registreeritud lugeja. Koju laenutatakse teavikuid kõigile registreeritud kasutajatele. EMÜ raamatukogu lugejaks võivad end registreerida kõik soovijad.

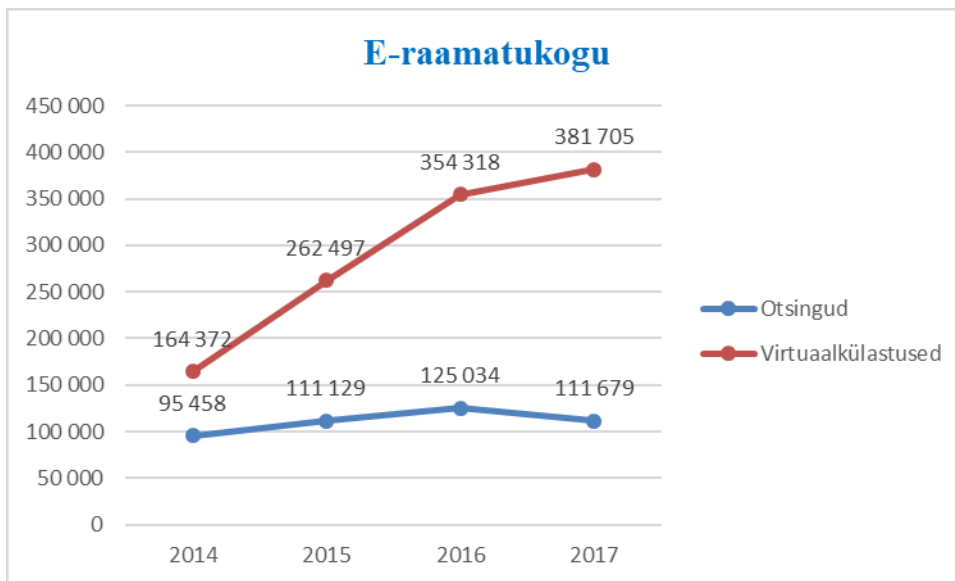
Teavikute kojulaenutuste arv on aasta-aastalt vähenenud. Laenutusi registreeriti kokku 26 355; (2016. a – 30 358; 2015. a – 33 064; 2014. a – 35 984). Kohalkasutuseks registreeritud teavikute arv vähenes samuti tublisti: 2017. a – 422; 2016. a – 481; 2015. a – 912; 2014. a – 957). Perioodika ja avakogust kasutatavate trükiste kohalkasutamist ei registreerita. Avatud juurdepääsuga kogus on teaduspõhiselt paigutatud kogu eesti- ja võõrkeelne kirjandus, teatmeteosed ja kättesaadav on ka uuem ilukirjandus. Tänu laialdasele teavitamisele ning e-kursusel *Sissejuhatav kursus: infootsingud ja andmebaasise tutvustus* käsitletud raamatukogu tutvustamisele on hakatud rohkem avakogu trükiseid kasutama, mida siis kasutatakse kohapeal või laenutatakse koju. Mugav veebipõhine seminari- ja individuaaltöörumide broneerimise süsteem soodustab kohalõppimist – ruumid on pidevalt kasutuses.

Ent siiski ka külastuste arv väheneb. 2017. aastal külastati raamatukogu 35 804 korral (2016. a – 38 265; 2015. a – 40 643; 2014. a – 44 161). Selle-eest kasutatakse elektroonilisi teenuseid aktiivselt. Raamatukogu kodulehe kaudu on tehtud võimalikuks kasutada e-andmebaase, siseneda E-kataloogi ESTER, lugeda teadustööde täistekste ja kasutada muid e-teenuseid (päringud, RVL-tellimused).

E-teenuseid kasutati 111 679 korral ehk 306 külastust päevas (2016. a – 125 034; 2015. a – 111 129; 2014. a – 95 458; 2013. a – 99 957). Virtuaalkülastuste arv vähenes eelmise aastaga võrreldes seetõttu, et Google Analytics'i seadistamisel *library.emu.ee* lehel, esines veebruari- ja märtsikuu jooksul tõrkeid. Külastatavus oli hooajaline: kõige madalam detsembris ja juunis-augustis. Teistest peajagu üle on kodulehe kaudu e-andmebaaside kasutamine, järgnevad fotogalerii ja kontaktid. Mitmete lehtede külastatavus on hooajaline: lõputöö saatmise ja juhiste lehte külastati vaid mais ja juunis, lahtiolekuaegu vaadati juunis ja augustis.

Ka andmebaaside kasutamine on pidevas tõusujoones. EMÜ liikmetele on raamatukogu vahendusel kättesaadavad 19 sidusandmebaasi ligikaudu 16 000 teadusajakirja täisteksti või referaadiga ning üle 14 000 e-raamatu.

2016. a oli otsingute arv kaugjuurdepääsuga andmebaasides 354 318 (2016. a – 354 318; 2015. a - 262 497; 2014. a – 164 372).

Aasta jooksul laekus 1 142 infopäringut, neist kodulehe vahendusel vaid 30 korral. Kõige enam küsimusi esitatakse elektrooniliste teavikute kättesaadavuse ning andmebaaside kasutamisega kohta. Leidumus- ja faktipäringute kõrval on päevakorrale kerkinud ka küsimused DOIde omistamise ja teaduse avaandmete kohta.

RVL-teenuse kasutamine on üldkokkuvõttes väga vähene. 2017. aastal saadi teistest raamatukogudest 51 raamatut või koopiat (2016. a – 53; 2015. a – 81; 2014. a – 62; 2013. a – 150). Sidusrežiimis e-ajakirjade kasutamise suurenemisega ei ole siiski veel kadunud artiklikoopiade tellimised, sest kõigi artiklite puhul ei ole täistekstid saadaval. Uuemate

erialaste teadusraamatute osas on raamatukogu suutnud teadlaste soove rahuldada, vajadusel kasutatakse ka RVL-teenust. Eesti teadusraamatukogudes puuduvaid materjale tellitakse peamiselt Põhjamaadest, USAst ning Saksamaalt. EMÜ raamatukogu on maailma põllumajandusraamatukogusid ühendava organisatsiooni AGLINET liige, mille liikmete vahel on kokkuleppe kohaselt RVL teenus tasuta.

Huvi meie kogudes leiduvatele trükiste järele ei ole veel päris kadunud: 2017.a telliti meilt 11 raamatut (2016. a – 10; 2015. a – 37; 2014. a – 19; 2013. a – 10; 2012. a – 24; 2011. a – 24).

RVL teel saadetud:	11	
	Koopiad	Originaalid
Eestisse	0	11
välismaale	0	0
RVL teel saadud:	51	
	Koopiad	Originaalid
Eestist	2	10
välismaalt	32	7

Raamatukogu ruumides on võimalik kasutada sülearvuteid. Kogu raamatukogus on *wifi*-leviala. Teabekeskuse koopiamasinade printimislahendused on muudetud kasutajatele ja töötajatele mugavamaks. Igast raamatukogu arvutist saab printida ja kopeeritud materjali oma meilile saata või kasutada *Print in City* teenust, mida pakub Overall Eesti AS. Ka töötajad saavad oma töökohta arvutist teabekeskuse printeritesse dokumente saata.

Rühmatööruum mahutab 15-20 inimest ja on varustatud konverentsitehnikaga, aknaga individuaaltööruum mahutab kuni 3 inimest, arvutiga individuaaltööruum mahutab kuni 2 inimest (arvuti on varustatud mikrofoni ja veebikaameraga ning sisaldab programme AutoCAD ja IDRISI Taiga). Loodud on autoriseeritud töökoht piiratud juurdepääsuga võrguväljaannete kasutamiseks.

Lugemissaali avakogu ei ole suur – 3354 laudimeetrit. Avatud hoidlaruum on samuti piiratud, seda kogu ei ole võimalik oluliselt suurendada. Avalikuks kasutamiseks on eesti- ja võõrkeelne kirjandus, paigutus on teaduspõhine. Kirjanduse tutvustamiseks vahetatakse pidevalt uudiskirjanduse väljapanekuid ja korraldatakse teemanäitusi, mis aitab märgatavalt kaasa uuemate trükiste märkamisele. Enamkasutatavate trükiste puhul korrigeeriti laenutähtaegu või anti võimalus Minu ESTERi kaudu laenutähtaega rohkem kordi pikendada. Kinnisesse hoidlasse suunati jätkuvalt ajakirjade vanemaid aastakäike. Juba kolmandat aastat viib raamatukogu läbi e-õpet – "Sissejuhatav kursus: infootsingud ja andmebaaside kasutamine" (3 AP), autorid ja läbiviijad Karin Naruskov, Raili Zuba, Karmen Kalk, abistasid Kersti Laupa ja Li Seppet. Eelmisel aastal omistati e-kursusele ka kvaliteedimärk.

Kursus toimub kaks korda aastas, kevad- ja sügissemestril. Mõlemal poolaastal on võimalik osa võtta 100 üliõpilasel Sellel aastal osales e-kursusel kokku 152 üliõpilast (2016. a – 182; 2015. a – 155; 2014. a – 75).

Vastavalt instituutide tellimustele viidi läbi ka koolituse instituutide õppekavade – nii bakalaureuse-, magistri- kui ka doktoriõppekavade raames, milles osales 604 õppurit (eelmisel aastal 422, 2015. aastal vaid 100). Võib väita, et kasutajate teadlikkus e-ressursside võimalustest ning nende aktiivne kasutamisoskus on lõpuks tänu e-kursuse õppekavasse lülitamisele ning koolitustele hakanud tulemusi andma.

Sellelgi aastal nõustasid ja juhendasid bibliograafid õppeaasta kahe esimesel kuul kõiki esmakordselt raamatukokku tulnud külastajaid: tutvustati nii e-kataloogi ESTER, artiklite andmebaasi ISE kui ka enamkasutatavaid teadusandmebaase. Lugejate ruumides ja teabekeskuses on lugejate käsutuses valvebibliograafid.

Ka erialainfo otsingut õpetati vastavalt soovidele nii individuaalselt kui väikestele gruppidele. Raamatukogus korraldatud ürituste ajal tutvustati samuti soovijaile raamatukogu ruume ja -teenuseid, e-kataloogi ESTER ja e-andmebaase.

5. ARENDUS JA KOOSTÖÖ

Raamatukogul ei ole sihtotstarbeliselt finantseeritavat teadustöö teemat. Tegeldakse peamiselt rakendus- ja arendusuuringutega, mille tulemusi kasutatakse raamatukogu tegevuse optimeerimiseks.

Raamatukogu arendustegevus oli eeskätt seotud digiarhiivi EMU DSpace arendamise ja täiendamisega, mis kujunes selle aasta põhitööks. Seoses diplomi-, bakalaureuse- ja magistritööde avalikustamisega digikogus osutus vajalikuks teha muudatusi andmebaasi struktuuris, otsisüsteemis ja kasutajaliideses. Ühtlasi oli eesmärgiks muuta digitaalarhiivi keskkond kasutajasõbralikumaks ning visuaalselt omanäolisemaks ja atraktiivsemaks. Digitaalarhiiv sai uue arhitektuuri ja visuaali. Lisasime uusi valdkondi nagu Publikatsioonid (alajaotused: Agraarteadus: Journal of Agricultural Science, Agronomy Research, Konverentsid, Raamatud) ja Üksused (alamvaldkonnad: EMÜ Loodusteaduslikud kogud, EMÜ Keelekeskus, EMÜ mahekeskus, EMÜ raamatukogu, EMÜ taastuvenergia keskus). Tehnilise teostus oli AS Pikselilt, kuid keskkonna disainimine, parandamine ja edasiarendamine jätkus oma jõududega. Alustati ka EMU DSpace'i põhimääruse koostamist. Tegevus päädis 21. detsembril EMÜ ja AS Pikseli vahel hoolduslepingu sõlmimisega.

Koostöös EBSCO Information Services Inc. oleme loonud maaülikooli kasutajatele omanäolise andmebaaside ühisotsingumootori *EBSCO Discovery Service* (EDS). Tegemist on EBSCO platvormil asuva teenusega, mis koondab kõiki Eesti Maaülikoolile avanevaid andmebaase. Üks otsing tagab kiire ja lihtsa juurdepääsu olemasolevatele täistekstidele, kuvades tulemusi ligi tuhandest liidestatud andmebaasist. Nende hulgas on nii maaülikoolile ostetud kui ka avatud ligipääsuga andmebaasid, samuti e-kataloog ESTER.

2017. aastal osaleti e-kataloogi ESTER arendustöodes. Kataloogi ja ühise infosüsteemi haldamise ja arendamise eest Eestis vastutab Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium ELNET. Haldurite ja teenuste töörühm, kuhu kuuluvad meie raamatukogust Heli Viira ja Kersti Laupa, tegeles pingeliselt kasutajate registreerimise ja autentimise süsteemi (KRAS) väljatöötamisega. KRAS on kasutajate registreerimise ja autentimise süsteem,

mis annab võimaluse e-kataloogis ESTER end ise raamatukogu kasutajaks registreerida ning hiljem autentimisel täiendavalt senistele võimalustele ka ID-kaarti ja Mobiil-IDd kasutada. Päevakorras olid ka mitmed uuendused e-kataloogi kasutajasõbralikumaks muutmisel: e-kataloogi mobiilirakenduse m-ESTER arendamine, Minu ESTER sisselogimiste lihtsustamine, kaanepiltide lisamine, piktogrammide asendamine ja printimisvõimaluste muutmine. 22. augustil läks lõpuks KRAS lugejatele avatuks.

Päevakorras olid ka mitmed uuendused e-kataloogi kasutajasõbralikumaks muutmisel: e-kataloogi mobiilirakenduse m-ESTER arendamine, Minu ESTER sisselogimiste lihtsustamine, kaanepiltide lisamine, piktogrammide asendamine ja printimisvõimaluste muutmine.

Raamatukogu kodulehel toimusid pidevalt arendamised ja uuendamised. Sellel aastal olid kaalukamateks ettevõtmisteks lehe teaduspõhine struktureerimine, ingliskeelse lehe arendamine ning kasutusstatistika ühtlustamine (Google Analytics). Jätkus igapäevane täiendamine, parandamine, muutmine (uudised, fotogalerii, tekstid). Kodulehe arenduste eestvedajad olid Kersti Laupa ja Li Seppet.

Vaatamata kodulehe pidevale täiustamisele leidsime, et meie leht tuleks ümber kujundada ja viia vastavusse Maaülikooli kodulehega. 27. oktoobril toimus arendajaga, OÜ Greaton, esimene kohtumine: algas töö täiesti uue struktuuri ja visuaali kallal.

Nii nendesse projektidesse kui ka teistesse arendustesse olid kaasatud paljud teisedgi raamatukogu töötajaid. Raamatukogu koosseis on väike – nii peab enamus töötajaid peale oma põhitöö ka üldistes raamatukogu arendusprojektides kaasa lööma.

Nelja ülikooli osalusel on moodustatud DataCite Eesti konsortsium, mille abil tagatakse liitunud teadusasutuste liikmeskonna poolt loodud kvaliteetsete teadusressursside laialdane leitavus ja kasutatavus. DataCite Eesti tegevuse põhiraskust kannavad teadusandmete ja erialainfo spetsialistid ülikoolide raamatukogudes. EMÜ poolt on konsortsiumis esindajaks Kersti Laupa. Kuna see tegevus on veel raamatukogude jaoks uus valdkond, keskenduti jätkuvalt eneseharimisele ja koolitustele. 23. jaanuaril kohtusid DataCite Eesti spetsialistid Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogus, et planeerida tegevusi avatud teaduse toetamiseks vastavalt järgmise perioodi eesmärkidele.

19. – 24. veebruaril toimus Edinburgis konverents 12th International Digital Curation Conference "Upstream, Downstream: embedding digital curation workflows for data science, scholarship and society". Meie raamatukogust võtsid sellest osa Kersti Laupa ja Heli Viira. Konverentsil käsitleti avatud teaduse aktuaalseid teemasid, kus rõhk oli teaduse avaandmetega seotud praktilistel küsimustel ja töötubadel, et pakkuda teadusandmete haldamise koolitusi ja teenuseid. Praegusel digitaliseerumise ajastul on teadusandmete haldamine muutumas akadeemilises tegevuses üha tähtsamaks. Selles küsimuses vajavad ülikoolid igasugust toetust, muuhulgas ka uute infrastruktuuride loomist.

Aasta jooksul jagas Kersti Laupa avatud teaduse alast infot nii ülikooli juhtkonnale, teadlastele kui doktorantidele. Üks võimalus DataCite Eesti konsortsiumit tutvustada on minna kohale sinna, kus teadlased kokku saavad, seista nendega silm silma vastu ning vastata küsimustele teadusandmete säilitamise ja kättesaadavaks tegemise kohta DataCite vahendusel.

16. mail käis Kersti Laupa EMÜ valitsuse istungil tutvustama avatud andmete teemat.

11. – 17. juunil käisid Kersti Laupa ja Heli Viira Rotterdams nädalasel koolitusel *Open Science in Research Libraries - Erasmus staff week in Erasmus University Rotterdam*. Kersti Laupa oli infolauaga kohal ka 10. novembril toinunud konverentsil "Taastuvate energiaallikate uurimine ja kasutamine XVIII (TEUK-XVIII)". 7. septembril esitles Kersti Laupa EuroDendro 2017 konverentsil DataCite'i materjale. Teadlastel oli huvi avatud teaduse põhimõtete vastu ning küsimusi, mida annab neile DataCite. Järgime eesmärki minna teadlastele lähemale. Selleks tuleb toetada Horisont 2020 projektide andmehaldust, juhendada andmehaldusplaanide koostamist, selgitada välja olemasolevad andmekogud, et võimalusel omistada andmetele DOI. 21. mail omistatigi EMÜ esimene DOI. Aasta lõpuks olid DOI-d omistatud juba kõigile 2017. aastal kaitstud doktoritöödele. Toimusid kohtumised "Agronomy Research" toimetaja Alo Tänavotsaga ja „Agraarteaduse“ tegevtoimetuse liikme Marko Kassiga, et alustada väljaannete artiklite laadimist EMU DSpace'i ning neile DOI-de omistamist. Algas ka koostöö EMÜ Loodusteaduslike kogude projektijuhi Märt Rahiga säilikute andmete sisestamiseks digitaalarhiivi. Nii me saame panustada oma ülikooli akadeemilise pärandi talletamisse ja kättesaadavaks tegemisse.

Oluline teema on teadusandmete säilitamise repositooriumid ja nende arendamise vajadus ja võimalused. Raamatukogus hakati ka seda valdkonda põhjalikumalt uurima. 8. novembril võtsid Heli Viira ja Kersti Laupa osa RDA (Research Data Alliance) poolt korraldatavast seminarist. Research Data Alliance (RDA) moto on "Research data sharing without barriers". Teadusandmete jagamise toetamiseks loob organisatsioon sotsiaalset ja tehnilist võrgustikku, mille raames toimub Eesti teadlaste ja teiste huvirühmade kohtumine RDA esindajatega. Seminari eesmärk oli RDA tegevuse tutvustamine ning Eesti teadlaste kaasamine RDA töö- ja huvirühmadesse

Heli ja Kersti aitasid ka EMÜ teadlasi SEARMET (Scientific Excellence in Animal Reproductive Medicine and Embryo Technology) projekti andmehaldusplaani koostamisel.

EMÜ hakkas juurutama plagiaadituvastussüsteemi URKUND. Ülikoolipoolseks kontaktisikuks sai Raili Zuba raamatukogust.

Raamatukogu initsiatiivgrupp kohtus aasta jooksul korduvalt teadusprorektor Ülle Jaakma ja dotsent Marko Kassiga, kelle ideeks oli raamatukogus nn doktoritööde naelutamise tseremoonia traditsiooni loomine. Ülikooli poolse huvipuuduse tõttu ei jõudnud idee teostuseni.

Teenuste paremaks tutvustamiseks koostati raamatukogus videoklipid andmebaaside ühisotsingumootori EBSCO Discovery Service (EDS) ja raamatukogu e-teenuste kasutamisest. Need infoklipid on nähtavad raamatukogu kodulehel, Facebook'is, *campuse* infokraanidel ja raamatukogus infokioskis.

Lugejate sotsiaalse sidususe suurendamiseks ja raamatukogu tegemiste reklaamimiseks oleme kasutanud ka Facebooki suhtluskeskkonna võimalusi, postitades sinna uudiseid. Info levitamiseks oleme kasutanud ülikooli töötajate, akadeemilise ja üliõpilaste meililistide võimalusi ning edastanud peahoone fuajee infokraanil raamatukogu uudiseid.

Raamatukogu keskkonna arendamiseks laiendati endise näituste ruumi funktsionaalsust. Nüüd on see näituste ruum, Väravaraamatukogu ning toimib ka õppe- ning puhkealana. Kolm ühes. Nimetuseks sai *Oma tuba, oma luba*.

Raamatukogu infotehnoloogia riist- ja tarkvara hooldus, haldus ja arendus on EMÜ IT-osakonna hooleks. Kahjuks on keskne IT-teenuste osutamine raamatukogu jaoks liiga aeganõudev. Veebilehe ja digiarhiivi EMU DSpase arenduse teenust ostame tarkvarafirmalt Pikel. Digitaalarhiivi arendustele kulus meil märkimisväärne summa (4536 eurot) ning selle liidestamisele *EBSCO Discovery*'ga 3005 eurot.

Aasta algul paigaldati uued Raspberry Pi põhjal tehtud terminalid. Sel aastal ostime ühe lauaarvuti HP ProDesk 600 ja 3 23'' LED monitori, töötajate arvutitel vahetati välja 13 kõvaketast Samsung 850, osteti 2 sülearvutit (Dell Latitude 7370 ja HP Elite Book 840) ning 3 Innovaphone IP 111 telefoni, 5 Innovaphone PBX-Port11 litsentsi, IP29 analoogadapterit raamatukogu telefonidele. Aasta lõpus võtsime plaani raamatukogu kaamerate vahetuse ja nende liidestamise kesksalvestiga. Selleks ostime ära koaksiaalkaabli adapterid IP kaamerate paigaldamiseks. Augustis sai raamatukogu makseterminali.

Raamatukogu arendamine on rajatud suures osas koostööle. Koostöö Eesti ja välismaa raamatukogude ning erialaorganisatsioonidega realiseerus esmajoones Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, ELNET Konsortsiumi ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu toimkondade ja töögruppide kaudu. Koostöö sisuks oli avatud juurdepääsu võimaluste tutvustamine Eestis laiemalt, teadusraamatukogude komplekteerimiskava ja finantseerimise põhimõtete väljatöötamine, infosüsteemi ESTER ning ühiste andmebaaside (e-kataloog ESTER, Eesti Märksõnastik EMS, artiklite andmebaas ISE) ja elektroonilistele teadusajakirjadele juurdepääsu vahendamiseks ühiste kasutuslitsentside ostmine.

Traditsioonilisteks koostöövormideks välismaa raamatukogudega on publikatsioonide vahetus, raamatukogudevaheline laenus ja informatsiooniline koostöö.

Raamatukogu töötajad osalevad ELNET Konsortsiumi töörühmades:

Li Seppet – andmebaasi ISE töörühm

Heli Viira – haldurite ja teenuste töörühm, kataloogimise ja nimenormandmete töörühm

Liivi Kõiv – nimenormandmete töörühm, liigitamise ja märksõnastamise töörühm

Kersti Laupa – haldurite ja teenuste töörühm

Raili Zuba – ühishangete töörühm

Tiina Tohvre - ELNET statistika/meetrika töörühm

Raili Zuba osaleb ka plagiaadituvastussüsteemide KRATT ja Urkund töögrupis.

EMÜ raamatukogu on AGLINETi (Agricultural Libraries Network) liige 1992. a. AGLINET kui koostööl põhinev raamatukogude võrk loodi 1971. a. IAALDi (Rahvusvahelise Põllumajandusspetsialistide Assotsiatsioon) raames ja tänase seisuga on selles 49 liiget. Regulaarne koostöö on toimunud 1995. a. alates. EMÜ raamatukogul on koostööpartneriteks põllumajandusraamatukogud USA-st, Hollandist, Saksamaalt, Kanadast ja Skandinaaviamaadest. Tänu AGLINETi liikmelisusele on EMÜ raamatukogul RVL-teenus tunduvalt odavam.

Jätkus koostööprojekt FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) AGRIS/CARIS keskusega. Raamatukogu saab ja säilitab põllumajandusalaseid FAO trükiseid.

6. TÖÖTAJAD JA ÜHISETTEVÕTMISED

Eesti Maaülikooli raamatukogu põhitegevused jagunevad kahte valdkonda: kogude kujundamine ja teenuste arendamine. Kogude kujundamise valdkonda juhib kogude arendusjuht, kelle vastutusalasse kuuluvad komplekteerimine, kataloogimine, märksõnastamine. Valdkonna põhiülesanneteks on:

- raamatukogu kogude säilitamine, korrastamine ja kättesaadavaks tegemine
- valdkondadevahelise proportsiooni järgimine õppe- ja teadustööks vajalike teavikute hankimisel
- teavikute sisuline avamine liigitamise, märksõnastamise ja kataloogimise kaudu e-kataloogis ESTER
- teavikute raamatukogunduslik vormistamine
- raamatukogule annetatud raamatute ja ajakirjade vastu- ja arvelevõtmine
- Eesti Maaülikooli struktuuriüksustele kuuluvate teavikute kataloogimine e-kataloogi ESTER

Teenuste arendamise valdkonda juhib teenuste arendusjuht, kelle vastutusalala märksõnad on e-ressursid, infoteenindus, koolitused, lugejateenindus, suhtekorraldus. Valdkonna põhiülesanneteks on:

- lugejate teenindamine ja lugejate andmebaasi haldamine
- lugejate juhendamine infootsingul ja elektronkataloogide kasutamisel
- infootsingute ja andmebaaside e-kursuste läbiviimine
- raamatukogu tutvustamine ja lugejate koolitamine
- teavikute eksemplarikirjete sisestamine, parandamine ja täiendamine
- printimise, skaneerimise ja paljundamise teenuste osutamine
- rühma- ja individuaaltööruumide kasutamise korraldamine
- uudiskirjanduse eksponeerimine
- päringutele vastamine telefoni ja e-posti vahendusel
- kodulehe haldamine
- näituste koostamine ja korraldamine

2017. a lõpul oli raamatukogus 16 töötajat (15,35 ametikohta), neist 1 lapsehoolduspuhkusel.

Raamatukogupersonali haridustase:

- ülikooliharidus 9, sh raamatukogunduslik 2
- rakenduskõrgharidus 3, sh raamatukogunduslik 3
- keskharidus 5, sh raamatukogunduslik 2.

2017. aastal jätkus pidevalt raamatukogu töö analüüs, et saavutada selle koosseisu suurusega optimaalsed tulemused. Täpse tööjaotuse ja õige logistika korral on tagatud raamatukogu teenuste kvaliteetne täitmine. Enamus töötajaid on lisaks põhitööle veel tegevad ELNET Konsortsiumi töögruppides, ERÜ kogude toimkonnas, võtavad osa

ülikooli ja raamatukogu arendustest, näituste koostamisest, raamatukogukoolitustest jm. Siseosakondade töötajaid on võimalised asendada ka lugejateeninduse osakonna töötajaid, sest kvaliteetse lugejateeninduse tagamiseks tuleb väga kiiresti reageerida ja asendajad leida.

Aina rohkem on raamatukogul selliseid ülesandeid, millega varem pole kokku puutunud. Nii tuleb töötajatel üha rohkem tegutseda arendusvaldkondades. Selleks rakendatakse projektipõhist meeskonnatööd. Meeskonnana töötatakse nii e-õppe ettevalmistamise, kodulehe uuenduste, virtuaalnäituse koostamise, DSpace arenduse kui ava- ja teadusandmete teemadega.

Raamatukogu kui institutsiooni arengule aitab kaasa töötajate täiendõppe soodustamine. Kaks töötajat (Karin Naruskov ja Karmen Kalk) õpivad Tartu Ülikooli Haridusteaduskonna doktorantuuris, 9 töötajale võimaldatakse käia inglise keele täiendõppes. Evelin Kübard on raamatukogu töökeskkonna volinik ja on ka EMÜ töökeskkonna nõukogu liige. Raili Zuba kuulub naiskodukaitsesse. Ta käib regulaarselt kogunemistel ja koolitustel. Sellel aastal võttis ta osa suurõppusest SIBUL2017.

2017. aastal võtsid raamatukogu töötajad osa täiendkoolitustest ja erialaüritustest:

- 1.–2.02 XX mäluasutuste talveseminar „Kuidas saame parima personali?“, Kääriku – Heli Viira, Kersti Laupa, Tiina Tohvre
- 19.–24.02 DCC (12th International Digital Curation Conference), Edinburg – Heli Viira ja Kersti Laupa
- 22.02 Andmebaasi Passport veebiseminar, Eesti Maaülikool – Raili Zuba
- 9.–10.03 Koolitus „Avalik esinemine ja psühholoogiline valmisolek selleks. Isiksuse tugevdamine ja vastupanuvõime suurendamine. Emotsionaalne intelligentsus“, Viimsi – Raili Zuba, Evelin Kübard
- 17.03 Kuidas õppida keeli kiirelt ja tõhusalt?, Creative Intelligence Group –Tiina Tohvre
- 28.03 EBSCO Discovery administreerimise koolitus, Eesti Maaülikool – Kersti Laupa, Heli Viira, Raili Zuba
- 28.03 EBSCO Discovery Service (EDS) Workshop, Eesti Maaülikool – Evelin Kübard, Liivi Kõiv, Ingrid Kajak, Tiina Tohvre, Kersti Laupa, Raili Zuba, Heli Viira, Merle Keedus, Merle Mittri
- 20.04 Seminar: Open Research Data - the FAIRest Data is the Future of Science , Tallinna Tehnikaülikool – Heli Viira, Kersti Laupa
- 3.05 Eesti IUG 2017 I osa, Tallinna Tehnikakõrgkool – Heli Viira, Kersti Laupa, Evelin Kübard, Merle Keedus, Raili Zuba, Liivi Kõiv, Karmen Kalk
- 4.-5.05 Meeskonna kaasamine uuenduste ja muutuste juhtimisel. Suhtlemine ja edukas koostöö, Vilko Koolitused – Heli Viira, Kersti Laupa, Li Seppet, Tiina Tohvre
- 12.–17.06 Open Science in Research Libraries - Erasmus staff week in Erasmus University, Rotterdam – Kersti Laupa, Heli Viira
- 19.–21.05 Koolitusreis Vilniuse Ülikooli ja Leedu Rahvusraamatukokku – Kersti Laupa, Heli Viira
- 23.05 Kataloogijate päev, Rahvusraamatukogu – Li, Liivi, MerleK, Heli) RR
- 29.–30.05 Eesti IUG (Innovative User Group) II osa – Heli Viira, Kersti Laupa

- 5.–9.06 ERÜ kogude toimkonna väljasõit Peterburi raamatukogudesse – Tiina Sarjas
- 22.06 Creative Commons'i veebikoolitus – Kersti Laupa, Heli Viira
- 26.06–1.07 Staff Week: Libraries in Motion – Structures and Services, Berliin – Raili Zuba
- 29.–30.08 Eesti mäluasutuste suveseminar „Digitekkeline pärand ja osaluskultuur“, Pärnumaa – Evelin Kübard, Tiina Tohvre
- 11.–12. 09 ERÜ kogude toimkonna seminar, Viljandi – Tiina Sarjas
- 23.10 X teadus- ja erilaraamatukogu päev, Estonian Business School – Li Seppet
- 6.11 Seminar „RVL täna ja homme“, Rahvusraamatukogu – Raili Zuba, Heli Viira
- 7.11 Moodle'i koolitus, EMÜ – Raili Zuba
- 7.11 DSpace' struktuuripuu loomine e. xml failide käsitlemine, Pikkel – Kersti Laupa, Li Seppet
- 8.11 RDA (Research Data Alliance), Dorpat – Kersti Laupa, Heli Viira
- 17.11 Korruptsiooni-teemaline koolitus, Kaitsepolitseiamet – Kersti Laupa, Li Seppet, Heli Viira
- 4.12 Avatud teadus Eestis ja Euroopas, RDA – Kersti Laupa

Raamatukogus toimusid regulaarselt infokogunemised, kus tutvustati infotehnoloogilisi uuendusi raamatukogus ja andmebaasis ESTER, otsivõimalusi e-andmebaasides ja digiarhiivis. 27.04 – 20.06 toimus raamatukogusisene e-õpe, millest võtsid osa kõik töötajad. 18. oktoobril oli Tiina Tohvrel arenguestlus õppeprorektor Paavo Kaimrega. Sellel aastal läbisid 8 inimest tervisekontrolli. Lapsehoolduspuhkusel on 1 töötaja.

Raamatukogu suhteliselt väikese koosseisu tõttu tegelevad töötajad lisaks oma põhitööle veel väga paljude ülesannetega. Enamus töötajad on võimelised lugejaid teenindama nii laenutus- kui teabeletis, vastama infopäringutele, vajadusel ka printima/paljundama, lugejaid juhendama ja hoidlatest kirjandust otsima. Tööst fondis (korrastamine, ümberpaigutamine, puhastamine) jm suurematest aktsioonidest võtavad osa kõik töötajad. Bibliograafiaosakonna eestvõttel toimub näituste korraldamine. Koostatakse nii teemakuu isikunäitusi, foto- ja kunstinäitusi, pannakse välja ka rändnäitusi. Näituste koostamiseks tuleb sõlmida kokkuleppeid nii instituutide, teadlaste, kultuuri- ja kunstiniimestega, kui ka näituse valdajatega. Iga näituse korraldamisega kaasneb põhjalik bibliograafiline uuring.

2017. aastal olid raamatukogu ruumides suuremad näitused:

1. Jüri Kask. Maalid maaülikooli raamatukogus
2. Naiskodukaitse 90. aasta juubeli fotonäitus
3. Anu Raud - maainimene maaülikoolis
4. Liive Koppeli maalinäitus "Linnapildid"
5. Väärtustame metsa – kasvatame majandust : EMPLi näitus
6. Arne Maasiku fotonäitus „NYC SHOTS“
7. Kadri Maikovi maalid

Informatsiooni parema leviku huvides võeti kasutusele ühiskalender, kuhu märgitakse kõik raamatukogu ja töötajate planeeritavad sündmused (koosolekud, seminarid, komandeeringud, töövahetused, tähtpäevad). Tööelu elavdamiseks ja kollektiivi ühtsustunde kasvatamiseks toimus aasta läbi seltskonnaüritusi. Traditsiooniks on kujunenud sünnipäevade, jõulude ja muude tähtpäevade tähistamine nii raamatukogu puhkenurgas kui väljasõidud. Ka ülikool korraldab töötajate ühtsustunde loomiseks igal aastal üritusi. EMÜ tugistruktuuri uusaastapidu toimus Polpos, rektor kutsus tugistruktuuride töötajad maikuus Võrumaale kalapeole ning kogu ülikooli rahvast augustis spordihoone juurde grillipeole.

Töölalasel on muutunud regulaarseks osakonnajuhatajate nõupidamine kui ka igakuised infominutid kõigile töötajatele. See on vajalik info jagamiseks ja arutelude läbiviimiseks vaatamata sellele, et raamatukogu osakonnad on väga lähestikku ja töötajad lävivad üksteisega pidevalt.

5.05.2017

Tiina Tohvre
EMÜ raamatukogu juhataja